

Sag C-311/19**Anmodning om præjudiciel afgørelse****Dato for indlevering:**

16. april 2019

Forelæggende ret:

Nejvyšší správní soud (Den Tjekkiske Republik)

Afgørelse af:

21. marts 2019

Appellant:

BONVER WIN, a. s.

Indstævnte:

Ministerstvo financí

[...]

KENDELSE

Nejvyšší správní soud (øverste domstol i forvaltningsretlige sager) [udelades] [sammensætningen af den udvidede afdeling] i sagen vedrørende sagsøger (appellant): **BONVER WIN** a.s. med hjemsted i [udelades] Ostrava [(Den Tjekkiske Republik)] [udelades] mod sagsøgte (indstævnte): **Ministerstvo financí** (Finansministeriet) i [udelades] Prag 1 [(Den Tjekkiske Republik)] til prøvelse af Finansministeriets afgørelse af 22. juli 2014 [udelades] i forbindelse med en forvaltningsretlig appelsag iværksat af appellanten til prøvelse af dom afsagt af Městský soud v Praze (byretten i Prag) den 15. juni 2016 [udelades]

har besluttet:

I. at forelægge Den Europæiske Unions Domstol følgende præjudicielle spørgsmål:

- 1) **Finder artikel 56 ff. i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde anvendelse på en national lovgivning (en almengyldig retsakt af bindende karakter i form af et kommunalt dekret), der**

forbyder en bestemt tjenesteydelse i en del af en kommune, blot fordi en af denne lovgivning berørt tjenesteyders kunder måtte komme eller kommer fra en anden EU-medlemsstat?

Er en simpel påstand om den eventuelle tilstedeværelse af kunder fra en anden medlemsstat i givet fald tilstrækkelig til, at artikel 56 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde finder anvendelse, eller er tjenesteyderen forpligtet til at bevise den konkrete levering af tjenesteydelser til kunder, som kommer fra andre medlemsstater?

- 2) **Har det betydning for besvarelsen af det første spørgsmål, at:**
- a) **den eventuelle restriktion for den frie udveksling af tjenesteydelser er betydeligt begrænset i både geografisk og indholdsmæssig henseende (potentiel anvendelse af en de minimis-undtagelse)**
 - b) **den nationale lovgivning ikke synes, retligt eller faktisk, at medføre en forskellig regulering af situationen for enheder, der hovedsageligt leverer tjenesteydelser til statsborgere fra andre EU-medlemsstater på den ene side, og situationen for enheder, der fokuserer på et nationalt klientel på den anden side?**

II. [udelades] [national procedure]

Præmisser:

I. Søgsmålets genstand

- [1] Sagsøger (herefter »appellanten«) er et tjekkisk handelsselskab, som drev hasardspil i byen Děčín på grundlag af en licens udstedt af sagsøgte (herefter »indstævnte«), Finansministeriet. [Org. s. 2]
- [2] Dekret nr. 3/2013 fra [udelades] Děčín kommune om regulering af driften af væddemål, lotterier og andre lignende spil, som er en almenyldig retsakt af bindende karakter, forbød driften af væddemål, lotterier og andre lignende spil som omhandlet i Zákon č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách (lov nr. 202/1990 om lotterier og andre lignende spil, herefter »lotteriloven«) på hele Děčín kommunes område med undtagelse af kasinoer beliggende de steder, som er anført i dekretets bilag 1. Som følge heraf overtrådte licensindehavende operatører af lotterier og væddemål lovgivningen, medmindre deres forretningssted var beliggende på en af de i bilaget til det kommunale dekret anførte adresser.
- [3] Ved afgørelse af 22. oktober 2013 inddrog indstævnte på grundlag af lotterilovens § 43, stk. 1, appellants licens til at drive hasardspil på adressen Kamenická 657/155, Děčín. I begrundelsen for afgørelsen anførte indstævnte, at denne licens ikke var i overensstemmelse med kommunalt dekret nr. 3/2013. Appellanten indgav administrativ klage over indstævntes afgørelse, som blev afvist ved finansministerens afgørelse af 22. juli 2014.

- [4] Appellanten anlagde sag til prøvelse af denne afgørelse ved Městský soud v Praze (byretten i Prag), som forkastede søgsmålet. I begrundelsen for dommen afviste retten bl.a. argumentet om, at de nationale regler var i strid med EU-retten. Den fastslog, at EU-retten ikke finder anvendelse på denne situation, da appellanten ikke er en person, som benytter sig af friheden til at udveksle tjenesteydelser i den foreliggende sag.
- [5] Appellanten iværksatte en forvaltningsretlig appelsag ved Nejvyšší správní soud (øverste domstol i forvaltningsretlige sager) til prøvelse af dommen afsagt af Městský soud v Praze. Appellanten gjorde gældende, at Městský soud v Praze havde begået en fejl ved ikke at anvende EU-retten. Bestemmelserne i byen Děčín's kommunale dekret nr. 3/2013 og lotterilovens bestemmelser (navnlig § 43, stk. 1, sammenholdt med § 50, stk. 4) er efter appellants opfattelse i strid med EU-retten. Appellanten henviste navnlig til Domstolens dom i sagen *Berlington Hungary m.fl.*, (C-98/14, EU:C:2015:386), hvorefter foranstaltninger vedtaget af en medlemsstat med hensyn til restriktioner for drift af lotterier på deres område skal opfylde kriterierne om forholdsmæssighed som defineret af Domstolen i dommens præmis 92. Appellanten anførte, at reguleringen af lotterier i Den Tjekkiske Republik ikke opfylder disse kriterier: den nationale regulering af lotterier er ikke systematisk og sammenhængende, for så vidt som den tillader kommuner at vælge en fuldstændig vilkårlig tilgang, når den udsteder almenyldige retsakter af bindende karakter i form af dekretter uden at pålægge dem nogle regler eller garantier.
- [6] Under henvisning til præmis 25-26 i Domstolens dom i *Berlington Hungary*-sagen påpegede appellanten, at »nogle af kunderne«, som havde besøgt lotteristederne i Děčín og anvendt de omhandlede lotterier som en tjenesteydelse, var statsborgere i andre EU-medlemsstater. Appellanten leverede derfor tjenesteydelser til disse personer som omhandlet i artikel 56 TEUF. Appellanten underbyggede denne påstand med en højtidelig erklæring fra en person med detaljeret kendskab til situationen på de omhandlede steder og foreslog ligeledes, at denne person skulle afhøres som vidne. Appellanten fremførte endvidere en række andre anbringender, som der ikke er behov for at gengive med henblik på forelæggelsen af de præjudicielle spørgsmål.
- [7] Indstævnte fastholdt i sit svarskrift i appelsagen bl.a., at EU-retten ikke finder anvendelse på rent nationale forhold, og at argumentet vedrørende udenlandske kunder er uden relevans.
- [8] Nejvyšší správní souds femte afdeling søger efter en foreløbig vurdering af sagen at anfægte Nejvyšší správní souds tidligere retspraksis. Den henviste derfor sagen til Nejvyšší správní souds udvidede afdeling. Femte afdeling anførte, at Nejvyšší správní soud generelt i sager som appellants har konstateret, at der ikke forelægger noget »EU-element«, således at operatøren af lotterier og andre lignende spil ikke var berettiget til i disse sager at påberåbe sig EU-retten, navnlig den frie udveksling af tjenesteydelser. Imidlertid gjorde appellanten i et yderligere processkrift og i den forvaltningsretlige appelsag gældende, at EU-retten fandt

anvendelse for så vidt som nogle af dens kunder var statsborgere i andre EU-medlemsstater, som appellanten leverede tjenesteydelser til som omhandlet i artikel 56 TEUF. Děčín er endvidere beliggende 25 km fra den tyske grænse og er et populært sted for levering af tjenesteydelser [org. s. 3] til tyske statsborgere. Der kan derfor ikke være nogen tvivl om, at der er et grænseoverskridende element. Dette argument foranledigede femte afdeling til at henvise sagen til den udvidede afdeling.

- [9] Femte afdeling finder, at EU-retten finder anvendelse på sagen, netop fordi nogle af appellants kunder er statsborgere i andre EU-medlemsstater. Hvis en appellant har gjort gældende, at den også leverer tjenesteydelser til statsborgere i andre EU-medlemsstater, kan EU-rettens anvendelse ikke udelukkes ved blot en erklæring om, at det omhandlede retlige forhold udelukkende er nationalt uden forbindelse med handelen mellem medlemsstater. Faktisk fremgår det af Berlington Hungary-dommen, at når nogle af kunderne er statsborgere i andre medlemsstater, er det ikke alene et nationalt anliggende; det udgør snarere levering af tjenesteydelser på tværs af grænserne som omhandlet i artikel 56 TEUF. Det forhold, at appellanten er en tjekkisk retlig enhed, som tilbyder tjenesteydelser i Den Tjekkiske Republik, er ikke til hinder for, at EU-retten finder anvendelse på den foreliggende sag.
- [10] Femte afdeling påpeger, at selv om reguleringen af spil ikke er genstand for harmonisering i EU-retten, forholder det sig ikke desto mindre således, at medlemsstaterne skal overholde EU-retten, navnlig de primærretlige bestemmelser vedrørende den frie udveksling af tjenesteydelser. Det skal på samme tid bemærkes, at Domstolen ikke anvender en de minimis-regel, når den vurderer, om en faktisk begrænsning af de grundlæggende friheder i det indre marked er omfattet af EU-rettens anvendelsesområde. Domstolen har stedse fundet, at traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde finder anvendelse på enhver restriktion af en grundlæggende frihed, selv restriktioner med ringe rækkevidde eller af mindre betydning.
- [11] Henset til disse konklusioner og navnlig [udelades] Domstolens praksis finder femte afdeling det nødvendigt at forelægge Domstolen spørgsmålet om, hvorvidt den foreliggende sag indeholder et EU-retligt element. Det er i den forbindelse omfattet af *acte éclairé*-doktrinen. Imidlertid er andre afdelinger ved Nejvyšší správní soud kommet frem til en anden konklusion i sammenlignelige sager og har fastslået, at EU-retten ikke fandt anvendelse på selv en sag, hvor tjenesteydelser ligeledes blev leveret delvist til statsborgere i andre EU-medlemsstater. Femte afdeling henviste derfor sagen til Nejvyšší správní soudu udvidede afdeling med henblik på, at sidstnævnte ændrer den tidligere retspraksis.
- [12] Som svar på sagens henvisning til den udvidede afdeling har appellanten foreslået, at den udvidede afdeling forelægger Domstolen et spørgsmål til præjudiciel afgørelse og afklarer, om EU-retten finder anvendelse.

II. Relevant EU-ret og national lovgivning

- [13] Artikel 56 TEUF bestemmer, at der »[i]nden for rammerne af nedennævnte bestemmelser er forbud mod restriktioner, der hindrer fri udveksling af tjenesteydelser inden for Unionen, for så vidt angår statsborgere i medlemsstaterne, der er bosat i en anden medlemsstat end modtageren af den pågældende ydelse«.
- [14] I henhold til lotterilovens § 50, stk. 4, som den var gældende i 2013, kan en kommune vedtage en almenyldig retsakt af bindende karakter i form af et dekret, der fastsætter, at væddemål, lotterier og andre lignende spil alene må drives på de i dekretet fastsatte steder og tidspunkter, eller kommunen kan angive, hvilke steder i kommunen og på hvilke tidspunkter driften af disse lotterier og andre lignende spil er forbudt, eller kommunen kan nedlægge totalforbud mod driften af lotterier og andre lignende spil i hele kommunen. Samtidig definerer lotteriloven spil, lotterier og andre lignende spil.
- [15] I henhold til lotteriloven er kommuner berettiget til at regulere driften af spil ved almenyldige retsakter af bindende karakter udstedt i medfør af deres autonome beføjelser. I henhold til disse beføjelser kan de indføre et totalforbud mod spil i kommunen, udstede selektive licenser eller udstede en generel licens. Valget af en bestemt form for regulering er en politisk beslutning, som er overladt til kommunen, der udøver sin ret til selvstyre. Nogle kommuner gør brug af deres skønsbeføjelse i medfør af lotteriloven [org. s. 4] ved enten at indføre et totalforbud eller, oftere, et selektivt forbud (som byen Děčín gjorde i den foreliggende sag), mens andre vælger slet ikke at regulere spil.
- [16] Ansvar for at kontrollere, at kommunen har holdt sig inden for grænserne af skønsbeføjelsen i politikudformningen, som er tilladt i medfør af forfatningsmæssige principper og relevant EU-ret (hvis den finder anvendelse på sagen), henhører primært under Indenrigsministeriets tilsyn af kommunernes udøvelse af deres autonome beføjelser. Lovligheden og forfatningsmæssigheden af et dekret, som er en almenyldig retsakt, kan ligeledes efterprøves af forvaltningsdomstolene – som i den foreliggende sag – eller af Ústavní soud (forfatningsdomstol).
- [17] I medfør af lotterilovens § 50, stk. 4, udstedte byen Děčín det kommunale dekret nr. 3/2013 om regulering af driften af væddemål, lotterier og andre lignende spil. Dekretet forbød driften af væddemål, lotterier og andre lignende spil i byen som helhed i overensstemmelse med loven. Samtidig var der i dekrets bilag 1 anført nøjagtige adresser i Děčín, hvor driften af kasinoer ville være tilladt.
- [18] Det er i Nejvyšší správní soudu tidligere retspraksis fastslået, at EU-retten om den frie udveksling af tjenesteydelser i EU ikke finder anvendelse på den ovennævnte form for regulering, selv om nogle af kunderne i kasinoerne eller lignende virksomheder er statsborgere i andre EU-medlemsstater.

III. Analyse af de præjudicielle spørgsmål

- [19] I den foreliggende sag står Nejvyšší správní soud over for spørgsmålet om, hvorvidt EU-retten – specifikt bestemmelserne om den frie udveksling af tjenesteydelser inden for EU (artikel 56 ff. TEUF) – finder anvendelse, blot fordi nogle af kunderne i appellantens kasino er statsborgere i andre EU-medlemsstater.
- [20] Af de grunde, som er anført nedenfor, har Nejvyšší správní souds udvidede afdeling fundet det nødvendigt at forelægge Domstolen et præjudicielt spørgsmål.
- [21] Den frie udveksling af tjenesteydelser i henhold til EU-retten finder ikke alene anvendelse på tjenesteydere, men også i relation til kunder (jf. Cowan, 186/87, EU:C:1989:47 og efterfølgende retspraksis). Den udvidede afdeling bemærker, at tvistens hovedspørgsmål i den foreliggende sag er en eventuel begrænsning af *kunders* frihed til at modtage tjenesteydelser. Appellanten er et tjekkisk aktieselskab med hjemsted i Den Tjekkiske Republik, hvorfor der ikke er gjort indsigelse mod en eventuel begrænsning af den frie udveksling af tjenesteydelser fra tjenesteyderens synspunkt.
- [22] Den udvidede afdeling erkender, at det kan følge af Domstolens praksis, at artikel 56 ff. TEUF finder anvendelse på den foreliggende sag. Personer etableret i en medlemsstat, der som turister eller i forbindelse med studier rejser til en anden medlemsstat, skal anses for at være modtagere af tjenesteydelser i EU-retlig forstand (Kommissionen mod Spanien, C-211/08, EU:C:2010:340, præmis 51 og den deri nævnte retspraksis).
- [23] I sagen *Berlington Hungary m.fl.* (C-98/14, EU:C:2015:386), bemærkede Domstolen først, at en del af sagsøgerne i hovedsagens kunder bestod af unionsborgere, der var på ferie i Ungarn (præmis 25), og fastslog derefter (præmis 26): »De tjenesteydelser, som en tjenesteyder, der er etableret i en medlemsstat, yder, uden at fraflytte denne medlemsstat, til en modtager etableret i en anden medlemsstat, udgør grænseoverskridende tjenesteydelser som omhandlet i artikel 56 TEUF«. Domstolen henviste endvidere til sin tidligere praksis (domme i *Alpine Investments*, C-384/93, EU:C:1995:126, præmis 21-22, *Gambelli m.fl.*, C-243/01, EU:C:2003:597, præmis 53, og *Kommissionen mod Spanien*, C-211/08, EU:C:2010:340, præmis 48).
- [24] Bestemmelserne om de grundlæggende friheder i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde finder principielt kun anvendelse på en national ordning, der som den tjekkiske lovgivning regulerer lotterier og væddemål – og som gælder uden forskel for tjekkiske statsborgere og statsborgere fra andre medlemsstater – såfremt ordningen vedrører situationer, der er forbundet [org. s. 5] med handelen mellem medlemsstaterne (jf. i denne retning domme i *Anomar m.fl.*, C-6/01, EU:C:2003:446, præmis 39, og *Garkalns*, C-470/11, EU:C:2012:505, præmis 21).
- [25] De fleste sager, som Domstolen i denne forbindelse har truffet afgørelse i, har haft et betydeligt grænseoverskridende element.
- [26] I *Alpine Investments*-sagen blev leveringen af tjenesteydelser i relation til vareterminkontrakter tilbudt telefonisk fra Nederlandene til ikke blot kunder i

Nederlandene, men også kunder i andre EU-medlemsstater; national lovgivning havde forbudt disse tjenesteydelser, herunder til andre medlemsstater. Domstolen fastslog, at EU-retten »omfatter tjenesteydelser, som tjenesteyderen telefonisk tilbyder potentielle modtagere etableret i andre medlemsstater, og som han yder fra den medlemsstat, hvor han er etableret« (præmis 22).

- [27] I Gambelli-sagen fastslog Domstolen analogt, at EU-retten også omfatter tjenesteydelser, som en tjenesteyder, der er etableret i én medlemsstat, tilbyder via internettet – og således uden nogen flytning – til modtagere, der er etableret i en anden medlemsstat (tilbud om tjenesteydelser over grænserne via internettet). Alle restriktioner for denne virksomhed udgør en hindring for den frie udveksling af tjenesteydelser, der udøves af en sådan tjenesteyder (præmis 54).
- [28] I Berlington Hungary-sagen fastslog Domstolen, idet den bemærkede, at en del af sagsøgerne i hovedsagens kunder bestod af unionsborgere, der var på ferie i Ungarn (præmis 25), ligeledes, at EU-retten omfatter situationer, hvor det »på ingen måde [kan] udelukkes, at aktører, der er etableret i andre medlemsstater end Ungarn, har været eller er interesseret i at åbne spillehaller på det ungarske område« (præmis 27).
- [29] Det forholder sig imidlertid således, at det endnu ikke klart er tilkendegivet i Domstolens praksis om den frie udveksling af tjenesteydelser, om EU-retten, herunder artikel 56 ff. TEUF, finder anvendelse, blot fordi en tjenesteydelse, som i en medlemsstat hovedsageligt leveres til statsborgere i denne medlemsstat, også benyttes eller også kan benyttes af en gruppe af statsborgere fra en anden EU-medlemsstat.
- [30] Denne problemstilling foranlediger den udvidede afdeling til at forelægge det *første præjudicielle spørgsmål*. Såfremt der i sagen ved en national ret nedlægges påstand om en mulig uoverensstemmelse med de EU-retlige bestemmelser om den frie udveksling af tjenesteydelser, hvem er da forpligtet til at påvise, at der er et grænseoverskridende element, som bevirker, at artikel 56 ff. TEUF finder anvendelse, og i hvilket omfang er de forpligtet hertil? Er en parts (typiske) påstand om, at statsborgere fra andre medlemsstater besøger eller kan besøge dens forretningssted, tilstrækkelig til, at traktatens bestemmelser finder anvendelse? Eller er den pågældende part forpligtet til at påvise dette forhold? Og kan et besøg af en kunde fra en anden medlemsstat være tilstrækkeligt?
- [31] Den udvidede afdeling bemærker, at den ikke er enig i den hypotetiske konklusion, at et eventuelt besøg af blot én statsborger fra en anden EU-medlemsstat på et forretningssted, som leverer en form for tjenesteydelse, (i teorien) automatisk kunne udløse anvendelsen af artikel 56 TEUF på enhver national ordning, som generelt regulerer servicesektoren på nationalt plan. Hvis dette var tilfældet, ville der sandsynligvis ikke være nogen forretningssteder i Den Tjekkiske Republik underlagt de nationale regler, som ikke ville være omfattet af artikel 56 TEUF. Faktisk er der i dag næppe nogen forretningssteder i hele Europa

– grundlæggende af enhver art – hvis tjenesteydelser ikke benyttes af udenlandske kunder i det mindste af og til.

- [32] Med sit *andet præjudicielle spørgsmål* ønsker den udvidede afdeling endvidere oplyst, om ikke betragtninger og principper, som findes inden for andre (relaterede) EU-retlige områder, kan være relevante for vurderingen af det første spørgsmål.
- [33] En overvejelse kunne være, om en de minimus-regel – som f.eks. findes på området for konkurrence, statsstøtte eller offentlige indkøb (sidstnævnte i form af en EU-grænse for kontraktens **[org. s. 6]** anvendelsesområde/værdi) – ligeledes bør gælde i forbindelse med den frie udveksling af tjenesteydelser. Udgør inddragelsen af en licens til at drive en spillevirksomhed på blot én adresse i én lille tjekkisk by, hvilket potentielt fører til, at en kunde fra en anden medlemsstat ikke er i stand til at komme til det omhandlede forretningssted, virkelig en trussel mod eller en restriktion for den frie udveksling af tjenesteydelser og bør derfor være af interesse for EU-retten og Domstolen?
- [34] Den udvidede afdeling skal tilføje, at selv i sager, som potentielt ville være de minimis fra et EU-retligt synspunkt, ville det naturligvis stadig påhvile medlemsstaternes retter at sikre, at begrænsninger af retten til at drive virksomhed og levere tjenesteydelser som i den foreliggende sag ikke er vilkårlige og diskriminerende. National ret giver imidlertid de nationale retter tilstrækkelig støtte til at opnå dette. Forvaltningsdomstole er selvfølgelig ligeledes rede til at sikre de EU-retlige forskrifter; før disse regler imidlertid kan anvendes, skal det først fastslås, at der er en tilstrækkelig tilknytning til den frie udveksling af tjenesteydelser i hele EU. Den udvidede afdeling ser ikke en sådan tilknytning i den foreliggende sag.
- [35] Den udvidede afdeling ønsker endvidere at gøre opmærksom på en relevant betragtning i dommen i de forenede sager Keck og Mithouard (C-267/91 og C-268/91, EU:C:1993:905), selv om den er opmærksom på, at denne dom vedrører den frie bevægelighed for varer i stedet for tjenesteydelser. Den udvidede afdeling finder, at anvendelsen af nationale bestemmelser, som forbyder eller regulerer en specifik tjenesteydelse i et givet område, ikke er omfattet af anvendelsesområdet for artikel 56 TEUF blot fordi, at et antal af tjenesteyderens kunder er fra en anden EU-medlemsstat, naturligvis forudsat at sådanne nationale bestemmelser finder anvendelse på alle de berørte enheder, der leverer tjenesteydelser i indlandet. Tilsvarende skal national lovgivning, såvel retligt som faktisk, regulere enheder, som hovedsageligt leverer tjenesteydelser til statsborgere i andre EU-medlemsstater, på den ene side og enheder, der fokuserer på et nationalt klientel, på den anden side på samme måde (jf. mutatis mutandis, præmis 16 i Keck og Mithouard-dommen).
- [36] Den udvidede afdeling er overbevist om, at hvor sådanne (ikke-diskriminerende) betingelser er opfyldt, falder anvendelsen af regler, som på kommunalt niveau forbyder eller regulerer spil som i den foreliggende sag, ikke ind under artikel 56

ff. TEUF. Den udvidede afdeling påpeger, at operatøren – en tjekkisk retlig enhed – i den foreliggende sag har forbud mod at drive hasardspil i kun en del af en by på omkring 50 000 beboere. Det er stadig tilladt at drive spil i den del af byen, som udtrykkeligt er nævnt i det kommunale dekret. Der er intet i den foreliggende sag, der tyder på, at dekretet, som en almengyldig retsakt af bindende karakter, ville have en anden virkning retligt eller faktisk på enheder, som hovedsageligt leverer tjenesteydelser til statsborgere fra andre EU-medlemsstater (den udvidede afdeling bemærker, at appellanten ligeledes ikke har gjort gældende, at den *hovedsageligt* leverer tjenesteydelser til udenlandske kunder).

IV. Konklusion

[37] Nejvyšší správní soud forelægger derfor følgende spørgsmål for Den Europæiske Unions Domstol til præjudiciel afgørelse:

1) Finder artikel 56 ff. TEUF anvendelse på en national lovgivning (en almengyldig retsakt af bindende karakter i form af et kommunalt dekret), der forbyder en bestemt tjenesteydelse i en del af en kommune, blot fordi en af denne lovgivning berørt tjenesteyders kunder måtte komme eller kommer fra en anden EU-medlemsstat?

Er en simpel påstand om den eventuelle tilstedeværelse af kunder fra en anden medlemsstat i givet fald tilstrækkelig til, at artikel 56 TEUF finder anvendelse, eller er tjenesteyderen forpligtet til at bevise den konkrete levering af tjenesteydelser til kunder, som kommer fra andre medlemsstater?

2) Har det betydning for besvarelsen af det første spørgsmål, at:

a) den eventuelle restriktion for den frie udveksling af tjenesteydelser er betydeligt begrænset i både geografisk og indholdsmæssig henseende (potentielt anvendelse af en de minimis-undtagelse) [Org. s. 7]

b) den nationale lovgivning ikke synes, retligt eller faktisk, at medføre en forskellig regulering af situationen for enheder, der hovedsageligt leverer tjenesteydelser til statsborgere fra andre EU-medlemsstater på den ene side, og situationen for enheder, der fokuserer på et nationalt klientel på den anden side?

[38] [udelades] [national procedure]

[udelades] [national procedure]

Brno, den 21. marts 2019

[udelades] [underskrift]

[udelades]